

UJVÁROSSY LÁSZLÓ Fenséges félelem Lakatos Gabriella látomásaiban

Művészet Marosvásárhelyen született, jelenleg a székelyudvarhelyi Palló Imre művészeti szakközépiskola tanára. Lakatos Gabriella szorosan kötődik az analóg grafikai eljárások hagyományaihoz, annak ellenére, hogy az X nemzedékhez tartozó „digitális bevándorlókat az elektronikus kép varázsa mozgatja a szabadság nomádizmusában”. Őt nem; a számítógépes printek helyett inkább írisznyomású metszettel, az autonóm színes grafika médiumával hoz egyedülálló mintát a madártávlaton túli magasságból. Grafikáinak dúcait linóleumból metszette, és nyomtatását színnyomó eljárással készítette úgy, hogy a színezés során a nyomóformáról hengerkészlettel a papír felületére egyszerre több színt nyomtatott, és finom, szívárványszerű átmenettel a színtónusokat egymásba kötötte, innen ered az írisznyomás elnevezés. E hajdani keleti eljárást a kínai fametszeteken láthattuk, ahol a mesterek kefével érték el az irizáló hatást. Gabriella metszeteit hagyományos kísérleteknek nevezhetnénk, ha mimetikusan ábrázolnának, ám az itt látható művek a művészi képzelet szárnyán röpítik a nézőt a színmezők világába, melyeket jobb híján tájaknak nevezek. Pedig amivel találkozunk, csak a természet jelenségei vagy monumentális részletei, a legtöbbször homályos hangulati impressziók, a horizont fölötti felhőkön túlról. Lakatos Gabriella nézőpontját űrkabinból képzelt fikciók jelentik, melyek a mindennapi megszokott szemszögünkön túli látványban részecsítik a befogadót.

Címei meditációra szólítják fel a nézőt, a képtér nagyobb felületén az eget látjuk, mely nem olyan, mint amilyennek ismerjük. Lehet a világon kívüli űrkép, lehet, hogy csak a repülő ablakából látszó felkelő nap vöröse verődik a felhőtakaróra, de az is lehet, hogy ezek egy-egy sci-fi filmből kiragadott framek vagy egy baljós természeti katasztrófa előérzetei? A látvány mibenlétében azért vagyok bizonytalan, mert a szerző a címek általánosságában rám, a nézőre hagyja az értel-

*Hódolat (Omagiu), 2000,
tempera, 8 × 6 m*

UJVÁROSSY LÁSZLÓ (1955, Ditró) Munkácsy-díjas vizuális művész. A Partiumi Keresztény Egyetem tervezőgrafika-tanára, az egykori Kelet-Nyugat, majd a Várad grafikai tervezője. Kutatási területe a vizuális kommunikáció, ebben a témakörben hat könyve jelent meg. Kurátori és alkotói munkáival hazai és külföldi tárlatokon szerepel. A Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

mezés szabadságát. Ez a posztmodern lépés teret ad az állókép szabad interpretációjának, ami másként nagyon is függ a múltbeli élményeinktől, emlékezetünktől vagy a tudományos jövőképünktől. Így olvasatomban Gabriella *A másvilág* dantei látomás-művészetét idézi egy másik időfikcióban, amikor a világfa és a kozmológiai tér alapkoordinátája fejre áll, itt fent lesz a lent, a tűzvörös ég alatt némi középátmenettel a csendes sötétség borít be mindent.

Az *Ébredést* sem egy mindennapi jelenségként tárja elénk, inkább csil-

lagzuhatagként, melynek titkát a sötétség és a világosság közti átmenet pillanatában lebbenti fel a néző előtt. Amikor hajnalban a varjak ébrednek, nagy zajjal, gyorsan elvonulnak, ezután észleljük a csend átmeneti állapotát, ezt egy másik lapján, képzeletben a homályos ablaküveg szűrőjén keresztül láttatja, a hó és a zúzvara borította fenyőcsemetékkal, téli vidéken. Ha a szerző azt állítja a kép címében, hogy *Köd*, akkor igazolást kapunk a távolban leereszkedett felhő által elmosott, kivehetetlen kontúrok mélységéről. A *Sötétség délben* cím önkéntelenül fagyos északi tájak felé tereli figyelmünket. De vizuális sétánk egyre nyugtalanítóbbá válik, és az *Ég* képek láttán Vulcanus haragját mint

egy égisz érő lávakitörés vagy a napkitörés nyomát követjük érdeklődéssel.

Lakatos Gabriella kísérletező alkatú grafikus, a metszeteken kívül többféle interdiszciplináris műfajban kipróbálta magát. Ezek technikai alapja többször a vízzel oldódó festék. Az ezredfordulón, „hódolatként” az Áron fia körüli teendőknek, főzés, mosogatás közben mosogatószivaccsal és temperával készített 8 x 6 méteres monumentális portrét, s ezt a Mercurinak nevezett volt állami áruház rideg átmeneti romtermében installálta. Gabriella elmondása szerint a helyet

*A másvilág, 2015, linó,
írisznyomás, 68 x 94 cm*

azért választotta, mert a „fényes évek” időszakában a Ceaușescu-portrék álltak ott. Ráadásul kirakatrendezőként arra kötelezték, hogy kommunista jelszavakkal díszítse a „szocialista oltár” környezetét. Így a papírmódulokból összerakott művel (*Hommage, 2000*) egyrészt az akkori kisfiára, másrészt a körülményekre emlékezve, a meleg színű portrét a földre teregette, s ezt a tér kontextusában vegyes érzellemmel fogadjuk,

32

is: feszült csendjében tragédia lappang. Lakatos Gabriella műveiben fanyar, keserű drámát észlelünk akkor is, ha a talált, nem konvencionális helyeit rendezzi installációvá. Például 2016-ban az *Isten hozott kedves vendég* című falvédőjét egy mezőszemerei istállóban állította ki, s a falvédő előtt kihúzott damilszálak megakadályozták, hogy az emberek

*Ébredés, 2015, linó,
írisznyomás, 60 x 90 cm*

közeledjenek az asztalhoz. Alkotói kísérleteiben előszeretettel használja a kontraszt feszültségteremtő erejét. Hiteles, kiemelkedő tehetségét az öt évvel ezelőtti Székely Grafikai Biennálén díjazta a nemzetközi zsűri.

33

*Isten hozott kedves vendég, 2016,
installáció, Mezőszemere*

34

*Ég 3, 2016,
linó, írisznyomás*

35

Ég 4, 2016, linó, írisznyomás

36

Ég 5, 2016, linó, írisznyomás

37

Ég 2, 2016, linó, írisznyomás

Ég 1, 2016, linó, írisznyomás, monotípiá

Sötétség délben, 2016, linó, írisznyomás, 60 × 90 cm

40

A köd impressziója, 2015, lino, írisznyomás

41